

ALLAH GÜZELLİĞİ SEVER*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh!..

Sevgili Akra dinleyicileri!

Cumanız hayırlı, mübarek olsun!.. Bu günün sevaplarından, ecirlerinden, nimetlerinden, ikramlarından, Allah cümlelerinizi en yüksek derecede, azami derecede istifade ettirsin...

a. Allah Güzeldir, Güzelliği sever

Cuma sohbetimde bugün, üç hadis-i şerif-i size açıklamak istiyorum. Birincisi şu: Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri buyurmuşlar ki:¹

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَ يُحِبُّ إِذَا
أَنْعَمَ عَلَى عَبْدِهِ نِعْمَةً أَنْ يَرَى أَثَرَهَا عَلَيْهِ وَيَبْغِضُ
الْبُؤْسَ وَالتَّبَاسُ وَلَكِنَّ الْكِبْرَ أَنْ تَسْفَهَ الْحَقَّ
وَ تَبْغِضَ الْخَلْقَ

(هناد عن يحيى بن جعدة)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Hünîd, *Zühd*, c.II, s.421, no:826; Yahyâ ibn-i Ca'de Rh.A'ten.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.951, no:17191; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.224, no:688; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VIII, s.13, no:6778.

(İnna'llâhe teâlâ) "Hiç şüphe yok ki yüce Allah, (cemîlün) güzeldir; (yühîbbü'l-cemâl) güzelliği de sever. Allah-u Teâlâ Hazretleri hiç şüphe yok ki güzeldir, güzelliği de sever.

RE. 87/11 (*Inna'llàhe teâlâ cemîlün, yühıbbü'l-cemâl, ve yuhıbbü izâ en'ame alâ abdihî ni'meten en yerâ eserehâ aleyhi, ve yebğudu'l-bü'se ve't-tebe'üse, ve lâkinne'l-kibre en tesfehe'l-hakka ve tebğuda'l-halk.*)

Mânâsını önce kısaca, şöyle umûmî olarak, kuşbakışı bir açıklayayım:

(*Ve yühıbbü izâ en'ama alâ abdihî ni'meten en yerâ eserehâ aleyhi*) Ve bir kulunun üzerine bir nimet vermiş olduğu, bahşetmiş olduğu, ihsan etmiş olduğu zaman, o nimetinin tezâhür etmesini, o nimetinin eserinin, sonucunun kulun üzerinde görülmesini, bâriz olmasını, tezâhür etmesini de sever. Verdiği nimetin eserinin kulu üzerinde görünmesini sever.

(*Ve yübğudu'l-bü'se ve't-tebe'üs*) Ve Allah-u Teâlâ Hazretleri derbederliği, perişanlığı; daha güzel olabileceken kendisini salıverip, perişan, hırpânî görünümlü olmayı ve hırpânîliği sevmez. Böyle bir özenle, isteyerek o tarzda taklîden yapmayı sevmez. Öyle olmayı da sevmez, öyle bir tavır takınmayı da sevmez.

(*Ve lâkinne'l-kibr*) Fakat kibir, (*en tesfehe'l-hak*) hakkı anlamamaktır, kabul etmemektir, (*ve tebğuda'l-halk*) halka kızmaktır.”

Şimdi bu hadis-i şerifte, niye böyle bu kelimeleri ifade buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz. Bunun bir sebebi var. Bir keresinde buyurmuşlar ki:²

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ

(م. ت. حم. عن ابن مسعود)

Bu kibir kötü bir huy... Onun için, kalbinde zerre kadar kibir olan bir kul cennete giremeyecek. Kibri bırakması lâzım! Kibirsiz olması lâzım! Mütevâzi olması lâzım! Öyle burnu kaf dağında olmaması lâzım.”

Bunun üzerine sahabeden bir zât sormuş ki:

إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ

حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً

(م. عن ابن مسعود)

² Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, no:91; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.361, no:1999; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.445, no:945; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:69; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.477, no:5066; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.75, no: 10000: Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.258, no:1512; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.89, no:7110; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.V, s.160, no:6192; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XII, s.225, no:4836; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.2, no:3; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.280, no:4762; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.951, no:7747 ve s.959, no:7771; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.372, no:3117; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.107, no: 17689-17693; RE.486/2.

(Lâ yedhulü'l-cenneh, men kâne fî kalbihî miskâle zerretin min kibrin)
“Kalbinde zerre kadar kibir olan insan, cennete giremeyecek!” diye bildiriliyor.

(*Inne'r-racüle yuhibbü en yekûne sevbühû hasenen, ve na'lühû haseneten?*) “Yâ Rasûlüllah! İnsan elbisesinin güzel olmasını sever, ayakkabısının güzel olmasını sever. Bu da kibir midir?” diye sormuş.

Onun üzerine bu hadis-i şerif ifade olunmuş, vârid olmuş. Bu hadîs-i şerîfin sebep-i vürûdu bu olmuş oluyor.

Şimdi bu kelimelerin izahına geçelim:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ

(*Inna'llàhe teâlâ cemîlün, yuhibbü'l-cemâl*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri güzeldir ve güzelliği sever.”

Tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin güzelliğini ancak evliyâsı müşahede edebilir. Müşâhede makamına çıkmış olan, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin güzelliğini anlayabilir, o makamda olan insanlar, yükselmiş olan insanlar anlayabilir. Allah-u Teâlâ Hazretleri göze görünmez.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ

(الأنعام: ١٠٣)

(*Lâ tûdrikühü'l-epsâr*) “Gözler ona bakamaz, onu kavrayamaz, onu algılayamaz, onu idrak edemez. (*Ve hüve yûdrikü'l-epsâr*) O gözleri ve gözlerin faaliyetlerini dahi idrak eder. Her şeyi kuşatır, bilir görür.” (En'am, 6/103)

Pekiye o güzellik nasıl anlaşılır?.. Tabii o bir tariflere sığmaz olaydır. Yalnız Őu kadar söyleyelim ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri kâinâtı yaratmıŐtır. Her Şeyin hâlikı, musavviri ve bârii odur, *hâliku'l-bâriü'l-musavvir* odur. *Bedîu's-semâvâti ve'l-ard*, yerin göğün yoktan var edicisi odur. Yaratıyor, Őekli de kendisi tasavvur ediyor, modeli de kendisi yaratıyor ve ortaya koyuyor.

Şimdi çevremize ilim gözüyle, irfan gözüyle dikkatli bir Őekilde baktığımız zaman, ne kadar muhteŐem güzellikler görüyoruz. Bir kere tek tek olayları ele aldığımız zaman, varlıkları ele aldığımız zaman; meselâ, bir çiçekler âlemi var, ne kadar güzel çiçekler var!.. Őekilleri farklı, boyları, renkleri farklı çiçekler var. Kokuları birbirinden güzel çiçekler var... Tabii, bunları yaratan Allah... Bu çiçeklerdeki bu gzelliğ sanat olarak, Allah-u Teâlâ Hazretleri işte öyle yaratmış. Bulan o, icad eden o, ihtirâ eyleyen, tasavvur eden, onu düşünen, o Őekilde yaratan Allah-u Teâlâ Hazretleri... Yâni bütün güzelliklerin tasavvur edicisi ve yaratıcısı Allah-u Teâlâ Hazretleri. Oradan anlayalım ki bizim görebildiğimiz mahlûkâtından, yaratıklarından, güzel olan Őeylerden görebildiğimizden, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin her yönden ne kadar en güzel sıfatlara sahip olduğunu, ne kadar güzel olduğunu tabii o zaman idrak edebiliriz belki.

Tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni kullar görebilecek mi? Yâni bu güzel olduğunu Peygamber Efendimiz'in bildirdiğ Rabbimizi

acaba görebilecek miyiz?.. Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şeriflerinde müjdeliyor:

“—Cennette mü’minler Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni hepsi görecekler!”

“—Yâ Rasûlüllah nasıl göreceğiz?” diye böyle merak edip sordukları zaman da buyurmuş ki:

“—Hani dolunay gökyüzünde olduğu zaman, siz Ay’ı görmekte birbiriniz mâni oluyor mu görmeye? Olmuyor. Nasıl öyle hepiniz baktığınız zaman görebiliyorsanız, o zaman görebileceksiniz.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri cennet ehline görünüp cemâlini, yâni güzelliğini, kendi zât-ı pâk-i tecellisini gösterdiği zaman onlara diyecek ki:

“—Ey ehl-i cennet, size selâm olsun!” Bu da Yâsin Sûresi’ndeki,

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ
(يس: ٥٨)

(*Selâmün kavlen min rabbin rahîm.*) [Onlara merhametli Rabbin söylediği selâm vardır.] (Yâsin, 36/58) ayet-i kerimesinden isbat ediliyor, biliniyor ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri söz olarak, kavlen, söz olarak “Selâm!” diyecek kullarına; “Ey cennet ehli, selâm olsun size!” diyecek.

O zaman herkes, cennet ehli tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne nazar edecekler, bakacaklar ve cennetteki öbür nimetlerin hiç birine

bakmayacaklar. Sadece Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne bakacaklar mest olarak... Allah-u Teâlâ Hazretleri tecellisini kaldırıncaya kadar, ona bakmaya mest olarak devam edecekler. Tabii, o tecellinin kalkışından sonraki halleri de, devam edecek evlerinde... O cemâlullaha bakmaktan hasıl olan güzellikler, hoşluklar üzerlerinde devam edecek.

Yâni, buradan anlıyoruz ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni cennette mü'minler görecek. Allah cümlemizi cehenneme düşmeden cennetine dahil eylesin...

Tabii her mü'min, mü'min olarak "*Lâ ilâhe illa'llah*" diyen herkes cennete girecek ama burada mühim olan nokta, mü'min olan insanın cehenneme düşmeden cennete girmesidir. Biliyorsunuz kâfirler cehenneme gidecek, dinimizin emirlerine göre; (*hüm fîhâ hâlidûn*) ebediyyen cehennemde kalacaklar. Mü'minler cennete girecek. Ama mü'minlerin bir kısmı, işledikleri günahlardan dolayı cehennemde uzunca yıllar yanıp, ceza çektikten sonra cennete girecek. İşte tehlikeli olan taraf burası...

Yâni evet, Allah'tan dua ediyoruz, istiyoruz ki Allah-u Teâlâ Hazretleri imanımız korusun, imanımızı kaybettirmesin.

Yâ ilâhî, saklağıl îmânımız!

Verelim îmân ile tâ cânımız...

O Mevlid'in sahibi Süleyman Çelebi Hazretleri, cennetmekân, rahmetu'llâhi aleyh, duasında, Mevlid'in dua bölümünde en mühim şeyi istiyor Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden:

“—Yâ ilâhî, saklagıl îmânımız! Ey Allah'ımız, Rabbimiz, ilâhımız, imanımızı koru, imanımızı kaybettirme... İmanı elinden kaçırmış kullardan eyleme... Verelim îmân ile tâ cânımız... Böyle bizi koru da, nasib et de, iman ile şu can emanetini teslim edelim; ahirete sevdiğin mü'min bir kul olarak göçebilelim yâ Rabbi!” diye dua ediyor Süleyman Çelebi.

İşte en mühim mesele tabii, insan sahip olduğu bu imanı korumasıdır. Çünkü bir insan mü'min yaşar yaşar da, ondan sonra sonunda kötü bir duruma düşebilir. Bu mümkün... Bu olabiliyor ve olmuş olan hadiselerden de dehşetle, korkuyla, titreyerek bazı olayları müşahede ediyoruz, gazetelerde okuyoruz. Meselâ; adamcağız hastalanmış, ızdırabı çok olmuş. O ızdırabın çokluğundan dayanamamış, kendisini yüksek bir yerden atmış aşağıya... Parçalanmış, ölmüş. Şimdi ne oldu? İntihar eden ebedî cehennemde kalacağı için, işte bak o acıya dayanamaması dolayısıyla ne oldu?.. İşte en sonunda vaziyet kötü bir duruma geldi.

O bakımdan, imanın en son nefese kadar, en son nefesi verinceye kadar muhafaza edilmesi çok önemli sevgili dinleyiciler!.. Tabii gece gündüz yalvarıp Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne, Erhamü'r-rahimîn olan Mevlâmıza yalvarıp diyelim ki:

“—Yâ Rabbi, bizim imanımızı sen koru... İmandan bizi mahrum etme... Son nefesimizi verirken, imanımızı kaybetmeden, mü'min olarak ahirete göçelim!”

Bunu söylemek çok önemli oluyor, sağlamak çok önemli oluyor. Allah'ın bir kuluna bunu nasib etmesi çok önemli oluyor. Bu bir...

b. Cehenneme Düşmemek Önemli

Şimdi iman ile ahirete göçmüş olduğumuzu düşünelim! Bunun ötesinde ikinci bir husus var: Evet iman ile ahirete göçtük amma, dünyada yaptığımız işler var. Ömür boyu yaptığımız işler acaba iyi mi, değil mi?.. Yâni mahkeme-i kübrâ yok mu?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri, kullarını huzuruna alıp onlara sormayacak mı, bu dünyada işlediklerinin hesabını?.. Soracak. Bunu da biliyoruz. Hesap vardır. Ahirette muhakeme olacak insanlar ve bazıları müslüman da olsa, yaptıkları işlerden mahkûm olacak... “Sen bunu yapmayacaktın, niye yaptın?” denilecek, cezasını çekecek tabii. Günahları sevapları tartılacak. Ondan sonra işlediği günahların cezasını çekecek.

Yâni, ikinci tehlikeli durum, imanla göçmüş olduktan sonra cehenneme düşmektir. Ve Peygamber Efendimiz SAS bu duruma düşmemeyi bize nasihat ediyor, diyor ki:

“—Aman cehenneme düşmemeye, hiç düşmemeye, cehenneme hiç girmeden

doğrudan doğruya cennete girmeye çok dikkat edin! Çünkü, cehenneme insan bir düştü mü, orada yüzyıllarca kalacak.”³

Hadis-i şerifler var. Onu uzun uzun, ayrı bir sohbette anlatırım. En aşağı yüzyıllarca kalacak cehennemde... Çok korkunç bir azab görecektabii, mü'min de olsa... O bakımdan ikinci nokta azab görmemektir.

Azab görmemek için ne yapacağız?.. Niçin çırpınıyoruz muhterem kardeşlerim?.. Azab görmemek için, Allah'ın emirlerini tutmak, ibadetleri yapmak; Allah'ın yasaklarından sakınmak, günahlardan korunmak gerekiyor. İki kelime ile bu anlatılabilir ama, insan bu iki kelimedeki kuralı, kàideyi, esası ömrü boyunca devam ettirmeli!.. Yâni günahlara düşmemeli; vazifelerini bilmeli, yapmalı!..

Vazifelerini bilip yapması uzun bir iş... Yâni bilgi istiyor. Cahillerin hâli çok fenâ. Bazı insanlar bu işin önemini pek anlayamıyorlar ama, dinî bakımdan cahillik çok fena. Şimdi herkes gayret ediyor; diploma almaya, yüksek tahsil yapmaya, çocuğun okutmaya, koleje vermeye dikkat ediyor. Güzel... Niçin yapıyoruz bunları?.. Hepimiz çocuğumuz iyi bir tahsil görsün diye gayret ediyoruz. Niçin yapıyoruz?.. Dünyada rahat etsin diye...

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.358, no:7029; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.106, no:350; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.725, no:18632; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.633, no:39543.

Dünyada rahat etsin diye bu kadar ciddî müesseseler kurup, bu kadar büyük paralar harcayıp, çocuğumuzu iyi yetiştirelim diye düşünüyoruz ama sonsuz, ebedî, sermedî, dâimî olan ahiret hayatının güzel olması için, bir gayret göstermiyoruz. Ona bir bilgi vermiyoruz.

“—Dünyada cahil kalma evlâdım!” diyoruz, “Aman evlâdım oku da, cahil kalma da dünyada rahat et, mutlu ol, para kazan” diyoruz.

“—Aman evlâdım, ahirette cehenneme düşme, şu dinî bilgileri öğren!” demiyoruz.

Öğrenmeye kendisi de heves etmiyor bazı kardeşlerimiz. Yâni gazete okur her gün. On tane gazeteyi gözden geçirir. Roman okur, resimli romanları takip eder. Televizyonun karşısından kalkmaz. Kahveden dışarıya çıkmaz. Futbol maçlarını kaçırmaz... Yâni, çok zamanı var mâşâallah. O zamanı böyle har vurup harman savuruyor. Bir zaman da, “Şöyle şu dinî bilgilerimi güzelce öğreneyim!” diye çalışmıyor.

E bilmeyince, cahil olunca tabii o zaman;

مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الشَّرَّ يَقَعْ فِيهِ

(*Men lem ya'rifiş-şerre yaka' fîhi*) demiş. Bir Arap sözü bu.., Arapça bir söz. Yâni, “Şerri bilmeyen, günahı, kötülüğü bilmeyen insan farkına varmadan, bilmeden pat diye düşer günahın içine, kötülüğün içine, tuzağın içine...” O bakımdan tabii, bilgi lâzım!..

Dinî bilgi, dünyevî bilgidен daha önemli... Benim şimdi gözümün önüne bazı sevgili, kıymetli, saygılı, aziz, değerli dostlar geliyor. Onlara hayranlık duyuyorum. Meselâ; hafız olmuş, Kur'an-ı Kerim'i ezbere biliyor. Arapça öğrenmiş, imam-hatip okulundan mezun olmuş, dinî bilgilere sahip. Ondан sonra gitmiş tıp fakültesine, tıp fakültesini de bitirmiş, doktor da olmuş... Veya teknik üniversitelere gitmiş, teknik üniversiteyi bitirmiş, mühendis olmuş. Bakıyorsunuz hem hafız, hem mühendis; hem hafız, hem doktor; hem hafız hem falanca yerde profesör... Çok hoşuma gidiyor. Demek ki anneleri, babaları, Allah razı olsun, onların ahiretlerini de korumayı; ahiretleri de mutlu olsun, ma'mur olsun, mes'ud olsun diye tedbir almayı ihmal etmemişler o anneler, babalar. Bunlar da güzel yetişmişler.

Şimdi bu çok önemli!.. Yâni, cehenneme düşmemek için şerlerin, günahların ne olduğunu bilecek bir liste hâlinde, onları yapmayacak. Cenneti kazanmak için güzel şeyler nelerdir, bir liste hâlinde bilecek, onları yapacak. Ben hatırıma geliyor ki, evimizin çıkış kapısına, sokak kapısına, dairenin çıkış kapısına, arka tarafa, kocaman iki tane liste asalım aşağıya doğru... Bir listede yapılması gereken sevaplı işler aşağı doğru sıralansın. Öğrendikçe altına 29, 30, 31, 32... böyle sıralayıp yazalım!.. Bir tarafa da günahlar, şöyle aşağı doğru: “Şu günahdır, bu günahdır...” diye yazılsın. İnsan çıkarken şöyle bir baksın onlara. Ondан sonra çıksın. Her sabah okusun, “Ha bunları yapmayım!” diye çıksın.

Tabii işte bilecek hayrı, şerri, sevabı, günahı; öyle çıkacak. Ve hayatı boyunca bütün amelleri, yâni faaliyetleri, işleri, fiilleri hep bu bilgilere uygun olacak. Yâni sevaplı olacak, günahlı olmayacak... İyi olacak, kötü olmayacak... Buna göre yapması lâzım! Şimdi bunları yaparsa insan, tabii cennete girer. İmanlı olduğu için, amel-i sâlih işlediği için...

Zâten ayet-i kerimelerde bu sıralanıyor:

مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا

(الكهف:٨٨)

(*Men âmene ve amile sâlihan*) Yâni, “İman eden, sâlih amel işleyen...” (Kehf, 18/88) diye. amel-i sâlih de ayet-i kerimelerde şart olarak zikrediliyor. Amel-i sâlih işleyen cennete girer. O zaman, demin sözümün başında bu hadis-i şerifin birinci cümlesini açıklamak için söylediğim, o cennetteki güzel müşahedelere nâil olur. Dünyada da, Allah onu evliyâsından eylerse, sevgili kulu eylerse, yakın kulu eylerse, dünyada da müşahede makamına ulaşabilir. Tamam.

Hadis-i şerife dönelim:

“—Hiç şüphe yok ki Allah-u Teâlâ Hazretleri güzeldir ve güzelliği sever.”

Sevgili dinleyiciler, Allah-u Teâlâ Hazretleri güzelliği seviyor. Onun için her şeyimizin güzel olması lâzım! Sözümüzün güzel olması lâzım! İşimizin güzel olması lâzım! Aklımızın

güzel olması lâzım! Ahlâkımızın güzel olması lâzım! Duygularımızın güzel olması lâzım! Her şeyimizin güzel olması lâzım!..

Ben buna, halka halka çevremizi de katıyorum: Evimizin güzel olması lâzım, bahçemizin güzel olması lâzım, beldemizin güzel olması lâzım!.. Emin olun elimdeki bir paketi açıyorum, kağıt veya iplik veya küçük bir şey... Onu camdan savurup atmaya çekiniyorum, istemiyorum. Niye?.. Bu belde benim beldem, bu şehir benim şehrim. Ben bunu attığım zaman, bir çöpçünün bunu temizlemesi lâzım gelecek. İstemiyorum, atmıyorum. Siz de atmayın! Yâni kimse atmazsa o zaman tertemiz olur. Hepimiz temizliğe dikkat edersek, kirletmemeye dikkat edersek temiz kalır. Bir de, “Herkes kendi evinin önünü temizlerse” diye biliyorsunuz hadis-i şeriflerde, size geçtiğimiz sohbetlerimde hatırlatmıştım, “o zaman belde pırıl pırıl olur, sokaklarımız muntazam olur, her şeyimiz güzel olur.”

Bu güzellik Allah tarafından seviliyor. Allah güzelliği sevdiği için, her şeyimizin güzel olmasına dikkat etmeliyiz.

Onun için biz, dinî bir gurup olduğumuz halde çevre dernekleri kuruyoruz. “*Tarih, Kültür, Dostluk, Çevre Dernekleri*” kuruyoruz. Niçin?.. Yâni, çevremizin de güzel olması lâzım!

Bir Bursa’yı düşünün, bir Manisa’yı düşünün, bir eski Anadolu, Osmanlı şehrini düşünün, mahallelerin arasını düşünün!.. Yüksek duvarlı bahçeler vardır. Bahçe kapılarını şöyle açtığınız

zaman, veya açık bir kapıdan şöyle içeriye bir göz attığınız zaman, pırıl pırıl çiçeklerle yemyeşil, gayet güzel olduğunu görürsünüz. Yâni estetik var, güzellik var... Ecdâdımız güzelliğe çok önem vermiştir.

Tamam, Allah güzeldir. O güzelliği görmeyi Allah bizlere nasib etsin, sizlere nasib etsin... Güzelliği sever. O halde biz de üzerimizde, çevremizde, bizim sorumluluğumuz, imkânlarımız altında olan yerlerde güzelliği sağlamaya dikkat edelim! Tamam...

c. Allah Derbederliği Sevmez

Sonra hadis-i şerifin öbür tarafında yürüyelim adım adım:

وَيُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدِهِ نِعْمَةً أَنْ يَرَى أَثَرَهَا عَلَيْهِ

(*Ve yühibbü izâ en'ama alâ abdihî ni'meten en yerâ eserehâ aleyhi*) “Allah bir kuluna bir nimet bahsettiği zaman, o nimetin eserinin, sonucunun o kulu üzerinde görünmesini ister, sever; tezâhür etmesini sever.”

Diyelim ki, Allah bir kuluna zenginlik verdi. “Al kulum sana helâl tarafından şu kadar mal! Buyur, işte seni zengin eyledim.” Çünkü zengin eden Allah'tır. *Ganî* ne demek?.. Zengin demek. Allah'ın Esmâ-i Hüsnâ'sından birisi *Ganî*'dir. Birisi nedir?.. Muğnî, yâni zengin kılan. Zengini zengin kılan Allah'tır tabii. Veren Allah'tır, zengin kılan Allah'tır.

Tamam, zengin etti bir kulu... Şimdi Allah o zenginliğin eserin tezâhür etmesini ister o kulu üzerinde. Güzel olmasını ister. Eserinin o kul üzerinde görünmesini sever. Verdiği nimetin eseri görülmeli, onun zengin olduğu belli olmalı. O nimet tezâhür etmeli üstünde... Onun için, onu gören de gelip:

“—Sen mâdem zenginsin, ben de fakirim. Yardımını istiyorum!” diye isteyebilirsin.

O da versin sevap kazansın. Tamam.

وَيَبْغُضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاسَ

(*Ve yebğudu'l-bü'se ve't-tebe'üs*) “Yâni böyle derbederliği, pasaklılığı, perişanlığı; daha güzel olabileceken kendisini salıverip hırpânî görünümlü olmayı ve hırpânîliği sevmez.”

Geçenlerde unuttum rakamını ama, fakirin birisini almışlar, yakalamışlar veya hastaneye götürmüşler. Üzerinden kaç kat elbise çıkmış. Bir tane daha, bir tane daha, bir tane daha, bir tane daha, bir tane daha... Rakamı unuttum ama çok büyük bir rakamdı. Üst üstüne giymiş. Tabii onların hiç birisini de çıkartmıyor demek ki... O giydikleriyle yatıyor. Böyle hırpânî eşyalar topağı gibi, topu gibi kocaman bir şey oluyor.

Allah böyle kimseleri sevmez. Yâni, fakir olabilir bir insan. Eski elbise giyebilir. Yamalı elbise giyebilir. Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri derbederlik ve hırpânîliği, öyle pisliği, pasaklılığı sevmez.

(*Vet-tebe'üs*) Yâni böyle fakirmiş gibi davranmayı, böyle kendisini mahsustan salıvermeyi de sevmez. Gayret edecek. Kendisini mümkün olduğu kadar tertemiz, pırıl pırıl yapmaya çalışacak. Fakir de olsa, derede yıkayacak elbiselerini, giyecek. Çorabını yıkayacak, giyecek. Çorabı yoksa yalın ayak gezecek ama, yırtığı varsa yamayacak, yırtık gezmeyecek. Yâni gayret edecek.

d. Kibir Hakkı Kabul Etmemektir

Şimdi bunları böyle söyledikten sonra, (*ve lâkinne*) diye başlıyor hadis-i şerifin üçüncü kısmı:

وَلَكِنَّ الْكِبْرَ أَنْ تَسْفَهَ الْحَقَّ وَتَبْغُضَ الْخَلْقَ

(*Ve lâkinne'l-kibre*) “Bunlar değil, fakat kibir...” Nedir kibir?.. (*En tesfehe'l-hak*) “Senin hakkı anlamamandır, aptallık edip hakkı kavramamandır ve (*ve tebğude'l-halk*) halka kızmandır. Halka buğz ile, kızgın bir tavırla muamele yapmandır ve bir de hakkı kabul etmemendir. Hakkı anlamakta kalın kafalı olmandır, onu kavrayamamandır.” diyor.

İnsanın hakkı şıp diye anlaması lâzım! Hak söylediği zaman, hak görüldüğü zaman, “Şu taraf haklı...” diye, insanın hakka tâbi olması lâzım! Hakka saygı göstermesi lâzım, hak sözü kabul etmesi lâzım!.. Bunu kabul etmiyor. Neden kabul etmiyor? Kibirli de ondan. İşte kibirinden, hakikat belli olduğu halde hakikati kabul etmiyor. Hakikat kendisine söylediği

halde, burnunu havaya kaldırıyor. İşte kibirli insan bu... Hakikati kabul etmiyor. Anlamıyor, anlamazlıktan geliyor.

Bir de, (*tebğudü'l-halk*) halka kızıyor, halkı beğenmiyor, halka buğz ediyor. İşte kibir bu... Ne kızılıyorsun! Allah'ın mahlûkâtı, fakirse fakir, zayıfsa zayıf, akli biraz daha azsa az... Öyle yaratmış. Allah herkese aynı miktarda vermiyor bu nimetleri. Bazısına çok veriyor, bazısına az veriyor. Kızmağa hakkı yok.

Demek ki böyle yapmak, hakkı kabul etmemek ve halka kızmak kibirdir. Halkı sevmek, hakkı kabul etmek tevâzudur. Yumuşak davranmak gerekir. Böyle olunca, Allah-u Teâlâ Hazretleri bir insanı sever.

O halde sevgili dinleyiciler, sevgili Akra dinleyicisi kardeşlerim! Üç tane hadis-i şerif söyleyeceğim dedim. Tabii hadis-i şerifler cümle cümle, iç içe girmiş oluyor. Yâni bir hadis-i şerif kutusunu açıyorsunuz, mücevher kutusunu; içinden üç tane mücevher çıkıyor. Bir güzel keseyi açıyorsunuz, içinden üç tane mücevher çıkıyor. Ben aslında iki hadis-i şerif daha okuyacaktım ama, bu hadis-i şerifin içinden üç tane, dört tane, beş tane ayrı hadis-i şerif çıktı.

Ben hatırlıyorum, (*Inna'llâhe teâlâ cemîlün yuhibbü'l-cemâl*) diye böyle levhalara yazılmış, böyle gözümün önünde... Bu hadis-i şerifin bu kısmının levhâ hâlinde yazmışlar. Bu bir hadis-i şerif tabii, "Allah güzeldir, güzelliği sever." Bizi Allah'ı sevmeye teşvik eden, güzel olmaya,

Allah tarafından sevilecek bir kul olmaya teşvik eden bir cümle... Bunu ezberlemeliyiz hepimiz. Bu önemli bir hakikat...

Bizim bütün hareketlerimizde, ben her zaman söylüyorum, bugünün kelimeleriyle söylüyorum. Sevmiyorum aslında, batıdan gelen kelimeleri, niye kullanalım? Kendi kelimelerimizi kullanmak daha iyi ama, artık estetik deyince biraz daha böyle herkes “Aaa!” diyor gözlerini açıyor, tesiri fazla oluyor. Tamam, İslâm’da bir estetik boyut var. Yâni, yaptığımız şeyin bir de estetiğinin olması lâzım!.. Bir şartı da estetik, yâni güzel olacak. Cemîl olacak. Arapça’da cemîl, güzel demek, cemâl sahibi; cemâl de güzellik demek. Tamam, güzel olacak, bunu düşüneceğiz; bir...

Bir de Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin cemâlini düşüneceğiz, güzel olduğunu düşüneceğiz. Ona karşı sevgimiz, aşkımız, şevkimiz artacak. Yanıp yakılacağız Yûnus Emre gibi, Rh.A... Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri gibi, Rh.A... Eşrefoğlu Rûmî gibi, Rh.A... Allah sevgisini ne kadar güzel ifade etmişler, nasıl yanıp yakılmışlar, nasıl âşık-ı sâdıklar olmuşlar... Tabii, biz de öyle olmaya gayret edeceğiz.

İkincisi, Allah kulunun üzerinde, vermiş olduğu nimetinin tesirini, sonucunu, eserini görmek ister. Nimeti saklamayacağız, nimeti kullanacağız ve yaşayacağız.

“—Vermiş, el-hamdü lillâh, çok şükür! İşte bak Allah’ın vermiş olduğu nimet...”

Başkaları bunu görecek. Bu da güzel! Bu da bir hadîs-i şerîf. Sonra, Allah-u Teâlâ Hazretleri hırpaniliği, fakirlik taklidi yapmayı sevmez. Fakirmiş gibi kendisini salıvermeyi sevmez.

Sonra Allah-u Teâlâ Hazretleri kibri sevmiyor. Kibirli insanı yere batırır, sonunda mahveder. Mütevazi insanı yükseltir. Onun için kibirli de olmayacak. Kibirliliği de, Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerîfte, bize çok güzel anlatmış, tarif itmiş oluyor. Bizim kibrin bu tarifi üzerinde durmamız ve ona göre hareket etmemiz lâzım!..

Hakkı hakikati gerçeği anlamamazlıktan gelmek yok. Hakkı anlayacağız. Hakkı küçük de söylese, kabul edeceğiz. Hakkı düşman da söylese kabul edeceğiz. Çünkü hak muhteremdir. Söyleyen önemli değil. Nereden gelirse gelsin, hakkı kabul etmek lâzımdır. Hak sözü kabul etmemek, hak işi anlamazlıktan gelmek olmaz. Kibirdir. Allah sevmez. Böyle kalbinde kibir olanı da Allah cennete sokmayacak. Onun için hakkı tutacağız, hakkı gözeteceğiz, hakkı bulmaya çalışacağız. Hakkı bulduğumuz zaman da hakka tâbî olacağız. Bu bir.

İkincisi: *(Ve tebguda'l-halk)* “Halka kızmak.”

Halk deyince, biz ilk başta insan topluluklarını anlıyoruz ama, *halk* yaratıklar demek. Allah'ın yarattığı her şey halktır. Yâni, Allah halk etmiştir onu. Dağlar, taşlar, çiçekler, ağaçlar, her şey Allah'ın yarattığı olduğundan halktır. Sadece insanlar değil, her şey halktır. Tabii bu geniş mânâsıyla da düşünebiliriz. Dar mânâsıyla

da; insanlara kızmayacağız. Tabii halka da kızmayacağız. Allah'ın yarattığı çeşit çeşit yaratıklar var. Hepsinin sebebi var, hikmeti var, faydası var kendine göre. Kızmamak lâzım, buğz etmemek lâzım. Halkı hor, hakir görüp tepeden bakmamak lâzım! Sert ve haşin muamele etmemek lâzım!

Zâten mü'min öyle değildir. Zâten mü'minin ahlâkı çok güzeldir, yumuşaktır, tatlıdır. Mü'min kimsenin kalbini kırmaz. Kimseye tepeden bakmaz. Kimseyi üzecek tavır ve hareket sergilemez, öyle tavrı takınmaz.

Sevgili Akra dinleyicilerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bizleri bu hadis-i şeriflerde ifade edilen gerçekleri iyi kavrayıp, iyi uygulamaya muvaffak eylesin... Kendi cemâlini müşahedeyi dünyada, ahirette ihsân eylesin... Güzelliklerden, her şeyin en güzelinden bizleri ayırmasın... En güzelini yapmayı nasib etsin... Nimetlerini üzerimize ihsân eylesin... O nimetlerinin fazlalıklarıyla da sadakalar, hayırlar, güzel şeyler yapmayı cümlemize nasib eylesin...

Sonra, böyle kendimizi salıvermek, çirkin, pis, pasaklı olmamak hususunda dikkatli olmak nasib eylesin... Kibre düşünmesin, hakkı inkâr ettirmesin. Halka karşı, halka tepeden bakan, sevmeyen, kötü duygularla dolu, tatsız tuzsuz insan hâline kimseyi düşürmesin...

Hatalı yolda olanları da lütfuyla, keremiyle ıslah eylesin... Kahııyla, gazabıyla değil de, lütfuyla, keremiyle ıslah eylesin, iyi kul eylesin... Hidâyete dâhil eylesin... Şaşırdığı yerden döndürüp doğru yola sevk eylesin... Sonunda bizi, sizi, bütün mü'minleri hayırlara erdirsin. Bütün insanları, bütün halkı... Herkese iyi duygular besliyoruz. Herkesi hayırlara erdirsin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Allah cumanızı mübarek etsin... Nice cumalara, mübarek günlere sizleri mutlu ve bahtiyar olarak, sıhhat ve afiyetli olarak erdirsin, bahtiyar eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

07. 04. 1995 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

